

INDHOLD

INDLEDNING: En fælles bog om tre specialiseringsområder 11

Af Ulla Liberg og Carsten Schou

Specialisering i pædagoguddannelsen 12

Det generelle og det specielle – et dobbeltblik 13

Hvorfor fokus på fællesskab? 14

Bogens opbygning 17

DEL 1 Teoretiske perspektiver på fællesskab

1 Fællesskab i forandring 25

Af Per Schultz Jørgensen

Introduktion 25

Fra serie til gruppe 26

De mange forskellige ord for fællesskab 27

De tidlige sociologer 29

Socialpsykologiens gruppesammenhold 31

Fællesskabets ydre vilkår 34

Social nødvendighed 35

Fællesskabet i gruppen – en model 36

Fællesskab i netværkssamfundet 38

Det strategiske fællesskab 41

Det valgte fællesskab i en individualiseret verden 43

Fællesskab på internettet 45

Afslutning 48

2 Fællesskab som pædagogisk fællesnævner 51

Af Kirsten Poulsgaard

Ro, renlighed og regelmæssighed 51

Er mor den bedste i verden? 52

Børnekommissionen bekymrer sig ... 53

Primærpædagoger og hjemlig hygge i institutionerne 54

Omsorg med et udviklingsperspektiv	55
Forskellige omsorgsmønstre og omgangsformer	57
Omsorg som personlig væremåde	58
Anerkendende kommunikation	59
Har børn ret til noget?	62
Børn som medborgere	63
Medindflydelse i dagtilbud	64
Udvikling af selvbestemmelse	65
Individualitet og/eller sociale forbindelser?	66
Integration gennem pædagogiske processer	67
Sammenfletning af børns og voksnes perspektiver	68
Kulturel og social integration	70
Åbne daginstitutioner som ressource i lokalsamfundet	71
Integration som et fælles anliggende	73
Kvalitetsudvikling og pædagogiske læreplaner	74

3 Fremtidens børneinstitutioner 81

Af Erik Sigsgaard

Skal børn gøre som de andre, og skal børnehaven forberede til skolen?	83
Om at kendes ved hele barnet	84
Fællesskab mellem børnene	89
Fællesskab mellem børn og voksne	96
De voksnes forhold til hinanden	109

4 Fællesskab i socialpædagogikken i et historisk perspektiv 113

Af Bjørn Hamre

Socialpædagogiske brydningsfelter	115
Socialpædagogikkens forudsætninger – udskillelsen af de ikke-duelige	117
Organismefællesskabet – socialpædagogisk filantropi	121
Socialpædagogik – en vekselvirkning mellem det individuelle og det fælles	125
Barnets, det sociale og det pædagogiske arbejdes århundrede	126
Socialpædagogikken – en deltagelsens pædagogik	128

DEL 2 Børn og unge

5 Glæden ved fællesskab 137

Af Mie Christensen

Indledning 137

Glæden i Albertslund 138

Fornemmelse for individ og fællesskab 139

Red barnet – et pædagogisk redskab 142

Sammenhæng og helhedssyn 144

Det første møde med institutionsverdenen: Velkommen til
vuggestuen 148

Inklusion og eksklusion 152

Hverdagen i vuggestuen/institutionen 155

Videre til børnehaven 156

Narrativ metode og et par ord til afslutning 158

6 Når børn udvikler sig i fællesskaber 161

Af Pernille Hviid

Når talen er om udvikling ... 161

Kulturelle temaer i SFO'en Vejrhønen: Fritid, frihed og hjemlighed 163

Kulturelle temaer i skolen og i klasseværelset 167

Maries børneliv 170

Opsamling 174

Maries liv i SFO'en Vejrhønen 175

Potentiel udviklingsuro 182

Udviklingsmuligheder for fællesskabet og Marie 186

7 På kanten af fællesskabet 191

Af Suzanne Krogh og Søren Smidt

Børn med behov for en særlig indsats 192

De tre hverdagslivs- og læringsrum 197

Identifikation af børn med behov for en særlig indsats 201

Undersøgelse, målrettethed og systematik 202

Handleplaner 203

Handleplaner i praksis 209

DEL 3 Mennesker med nedsat funktionsevne

8 Om betydningen af sociale relationer og netværk for

børn og unge med handicap 223

Af Kim Rasmussen

Skæbnevilkår eller produkt af socialisering? 224

Behovet for sociale relationer og kammerater 226

At vokse op i et parallelt kredsløb/en parallel barndom 228

At leve i et parallelt barndomskredsløb 229

Kammeratskab set i forhold til fortidens og nutidens billeder af
'anderledes mennesker' 230

De yngste børns relationer 232

De ældste børns relationer 233

Spinkle relationer og skrøbelige netværk 235

Andre undersøgelser 235

Hvad 'er' en social relation, og hvorfor er sociale relationer så vigtige? 241

Teorien om social mestring i børnegrupper 243

Hvem har hvilke problemer, og hvad består problemerne i? 245

Spørgsmål til de professionelle 247

9 Til ingen verdens nytte – Frihed som meningsfyldt vilkår

for menneskers fællesskaber 253

Af Lars Romild

Indledning 253

Menneskeværd – om artiklens udgangspunkt 256

Et liv så nær det optimale som muligt 259

Hannah Arendt og menneskers aktive liv 259

Når vores adfærd styres af 'man bli'r nødt til', trues magten og friheden 263

Praksis og teori og så praksis 265

Her synges 268

Handicapbevidsthed	273
Hvem er du? – Jeg er handicappet	278
Demokrati er unaturligt	279
En eksistentiel samtale om: Forholdet mellem tale og tanke, og hvor kommer frykten mon fra?	279
Pædagogisk arbejde – kun fantasien bryder grænser	283
Arbejdsplan – fremstillingsplan – handleplan	284
Om opmærksomheden i den travle og arbejdsomme hverdag	286
Nyd livet, og vær i verden sammen. Verden er i kraft af, at vi er her	287
Så hvad så da ...?	288

DEL 4 Mennesker med sociale problemer

10 Fællesskaber og relationer på et lokalt børnehjem 293

Af Susanne Bülow og Arne Fribo

Indledning	295
Børnehjemmet Josephine Schneiders Hus	296
Indskrivningen og kontaktpædagogens rolle	298
Dagligdagen i Josephine Schneiders Hus	300
Mulighederne i et ikke-specialiseret børnehjem	303
Udfordringerne ved at håndtere dilemmaer	306
Relationen mellem pædagoger og børn	309
Magt og afmagt	312
Tillid og fortrolighed	313
Samarbejdet med barnets andre fællesskaber	314
Skolen	314
Udskrivning og efterværn	318

11 Gruppen i socialpædagogisk arbejde 323

Af Benny Lihme

Samfundsværn som værdigrundlag	325
Behandlingstanken	328
Gruppen som problem	330

Institutionen som problem	333
Gruppen som løsning	334
En 3. mulighed	336
René på opholdsstedet Solhaven	339
Kvalifikationer og kompetencer	344

12 Hvad vi fælles skaber! 349

Af Gunvor Auken

Muhabet byder på mad og kærligt samvær	349
Alting vokser i hinandens selskab	351
Gæstebuddet som dramatisk ramme	353
Det, vi fælles skaber, og "Håbets vendepunkt"	355
Muhabets mange aktiviteter og mange frivillige	358
Formidling, finansiering og fornyelse	360
Gæstebuddet kan bruges i alle institutioner og deres gæster få det bedre	362

Forfattere 367

Register 371